

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 230.014 van 29 januari 2015
in de zaak A. 207.596/X-15.322.**

In zake : de NV TOP INVEST
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Yves Saenen
 kantoor houdend te 2400 Mol
 Colburnlei 22
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

 het VLAAMSE GEWEST
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Sven Vernailen
 kantoor houdend te 2018 Antwerpen
 Mechelsesteenweg 27
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 5 december 2012, strekt tot de nietigverklaring van “het onteigeningsbesluit van de Vlaamse Minister van Mobiliteit en Openbare Werken, inzake de aanleg van fietspaden langs de N136, waarbij onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Balen en Mol onmiddellijk in bezit worden genomen”.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Wouter De Cock heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 3 oktober 2014.

Staatsraad Jan Clement heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Wouter Luyckx, die *loco* advocaat Yves Saenen verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Joris Geens, die *loco* advocaat Sven Vernailen verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Wouter De Cock heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. De verzoekende partij is eigenares van het perceel dat op het bij het bestreden besluit gevoegde onteigeningsplan vermeld staat als inneming nr. 300. Het gaat om het perceel dat kadastraal bekend is onder sectie A, nr. 110/D/35.

4. In september 2008 wordt een projectnota opgesteld voor de aanleg van fietspaden langs de gewestweg N136 Balen-Mol. In die nota wordt de probleemstelling als volgt weergegeven:

“Op de N136 tussen het centrum van Balen en de N712 ontbreekt deels een fietspad. Op het stuk waar wel een fietspad voorzien is, bestaat dit uit een aanliggend fietspad dat smaller is dan 1 meter. Dit is niet veilig voor de

fietzers, die onder andere langs deze baan naar de Basisschool te Rijsbergdijk rijden.”

5. De projectnota wordt op 14 oktober 2008 gunstig geadviseerd door de projectauditor van de Provinciale Auditcommissie Antwerpen, en wordt ook conform verklaard.

6. Op 24 augustus 2012 besluit de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken dat in het algemeen belang, voor de aanleg van fietspaden langs de N136, bepaalde onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Balen en Mol onmiddellijk in bezit moeten worden genomen. Deze onroerende goederen worden onteigend overeenkomstig de bepalingen van de wet van 26 juli 1962 ‘betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten algemenen nutte’. Dit is het bestreden besluit, dat als volgt gemotiveerd is:

“[...]

Gelet op het feit dat de N136 in het Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk is opgenomen als functionele fietsroute. Het is de betrachting van zowel de Vlaamse Overheid als de provincie om zoveel mogelijk van deze routes conform het fietsvademecum aan te leggen. Langsheen de N136 liggen verschillende attractiepolen waaronder het centrum van Balen, het provinciale domein Zilvermeer, het recreatiepark van Sunparks, het Ecocentrum en de abdij van Postel. Dit zijn allemaal attractiepolen die veel fietsers aantrekken: veilige fietsvoorzieningen zijn nodig;

Overwegende dat de bestaande fietsinfrastructuur onvoldoende kwaliteit biedt en niet voldoende veilig is. Binnen het projectgebied ontbreekt gedeeltelijk een fietspad. Waar wel een fietspad voorzien is, bestaat dit uit een aanliggend fietspad dat smaller is dan 1 meter. Dit is geen gewenste situatie, meer nog: het is een onveilige situatie. Zeker als men weet dat dit een route is die vaak gebruikt wordt door jongere kinderen om naar de basisschool te Rijsbergdijk te rijden. Logischerwijs willen de gemeentes Balen en Mol de fietspaden hier aanpakken en verbeteren. Het is de wens van de gemeentes om zoveel mogelijk een vrijliggend fietspad te realiseren om de veiligheid van de fietser te garanderen, natuurlijk mits rekening te houden met de voorschriften van het vademecum Fietsvoorzieningen;

Gelet op het feit dat de realisatie van de fietspaden langsheen de N136 ook in een ruimere context van groot belang is. In het centrum van Balen zijn veilige fietspaden voorzien tot aan het kruispunt Soef. In Mol zijn er tot aan de N712 veilige, vrijliggende fietspaden voorzien. Dit project is de invulling van een missing link voor fietspaden. Bovendien is de gemeente Mol ook bezig aan een dossier voor de aanleg van fietspaden langsheen de

N136 vanaf de Baileybrug te Postel tot aan de Abdij van Postel. Als zowel het voorliggend project voor Mol-Postel afgerond is, zullen fietsers een perfecte Noord-Zuid fietsverbinding hebben vanaf Balen-Centrum tot aan de Abdij van Postel;

Overwegende dat de onteigeningen die uitgevoerd worden nodig zijn om fase 2 van dit project te kunnen realiseren:

Algemene doelstellingen van de aanleg van vrijliggende fietspaden: verhoging verkeersveiligheid en verkeersleefbaarheid; reduceren van het aantal conflictpunten met gemotoriseerd verkeer; beveiligen van oversteekplaatsen.”

IV. Ontvankelijkheid van het beroep - belang

Standpunt van de partijen

7. In haar memorie van antwoord werpt de verwerende partij op dat de verzoekende partij slechts eigenares is van het perceel dat op het onteigeningsplan is vermeld als inneming nr. 300, en dat zij nalaat te verduidelijken waarin zij belang heeft bij de vernietiging van het gehele onteigeningsbesluit. Zij is van oordeel dat de verzoekende partij slechts een belang heeft bij de vernietiging van het bestreden besluit in zoverre het betrekking heeft op haar eigendom.

8. In haar memorie van wederantwoord geeft de verzoekende partij aan dat zij zich wat het belang betreft, gedraagt naar de wijsheid van de Raad van State.

Beoordeling

9. De verzoekende partij beroept zich in haar verzoekschrift op het feit dat zij in haar eigendomsrecht wordt aangetast. Het blijkt niet welk belang zij heeft bij het bestrijden van de inneming van percelen waarvan zij geen eigenaar is.

De exceptie is gegrond.

Uit het voorgaande volgt dat het beroep enkel ontvankelijk is in zoverre het gericht is tegen de in het bestreden besluit voorziene inneming nr. 300.

V. Onderzoek van het enig middel

Standpunt van de partijen

10. In haar middel voert de verzoekende partij onder meer de schending aan van de wet van 26 juli 1962 ‘betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte’ (hierna: de wet van 26 juli 1962) en van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen’ (hierna: de formelemotiveringswet).

De verzoekende partij stelt dat volgens artikel 1 van de wet van 26 juli 1962 de onteigening slechts kan geschieden wanneer de Koning vaststelt dat de onmiddellijke inbezitneming van een of meer onroerende goederen ten algemenen nutte onontbeerlijk is. Volgens haar wordt in het bestreden onteigeningsbesluit op geen enkele wijze gemotiveerd waarom de betrokken onteigening hoogdringend is en er geen gebruik kan worden gemaakt van de gewone onteigeningsprocedure om het gewenste resultaat te waarborgen. Hierbij wijst ze erop dat in het bestreden besluit uitdrukkelijk wordt vermeld dat er al een bestaande fietsinfrastructuur is en dat het enkel de bedoeling is om vrijliggende fietspaden te creëren. Er wordt dan ook geen enkele hoogdringendheid aangetoond.

Voorts merkt de verzoekende partij op dat de onteigening aan haar een aanzienlijke schade zal veroorzaken, en dat de onteigening het algemeen nut allerminst dient – integendeel – aangezien de situatie alleen nog maar meer onveilig zal worden door een ophoping van fout gestalde wagens door het verdwijnen van de betrokken parkeergelegenheid.

Vervolgens voert ze aan dat het algemeen nut al evenmin als een rechtvaardiging kan gelden om, in geval van gerechtelijke onteigening, de rechtspleging bij hoogdringendheid toe te passen.

De verzoekende partij besluit dan ook dat de beoordeling dat de onmiddellijke inbezitneming onontbeerlijk zou zijn en dat de hoogdringende procedure zou moeten worden gevolgd, zoals vermeld in het bestreden onteigeningsbesluit, niet afdoende gemotiveerd en kennelijk onredelijk is.

11. In haar memorie van antwoord geeft de verwerende partij vooreerst aan dat het bestreden besluit wel degelijk aangeeft waarom de spoedprocedure moest worden toegepast. Immers, uit het geheel van de motieven ervan komt duidelijk naar voren dat de onteigening van het perceel van de verzoekende partij het onder meer mogelijk moet maken om een vrijliggend fietspad te realiseren langs de N136 ter bevordering van de verkeersveiligheid van de fietsers, inzonderheid gezien deze verbindingsweg zeer belangrijk is voor de jongere kinderen om naar de basisschool te Rijsbergdijk te rijden. Het al bestaande fietspad doet hieraan geen afbreuk. Het besluit is ingegeven vanuit de zorg voor verkeersveiligheid. Gelet op deze feiten is een hoogdringende oplossing volgens de verwerende partij onontbeerlijk.

Voorts stelt de verwerende partij dat in de aanhef van het bestreden besluit wordt overwogen dat de betrokken onteigeningen noodzakelijk zijn “voor de aanleg van vrijliggende fietspaden langs de N136 tussen Soef, Balen en Kiezelweg, Mol”. Hieruit blijkt volgens haar ontegensprekelijk dat de onteigening plaatsvindt in het kader van het algemeen nut. Het behoeft geen uitvoerig betoog dat de realisatie van wegeninfrastructuur het openbaar nut dient, en in elk geval niet als kennelijk onredelijk kan worden bestempeld. De omstandigheid dat er al gedeeltelijk bestaande fietsinfrastructuur aanwezig is, doet hieraan geen afbreuk.

Tot slot voert de verwerende partij aan dat uit het bestreden besluit op een afdoende wijze de gegronde redenen blijken waarom het bestaande

fietspad niet volstaat om de verkeersveiligheid te garanderen. In de mate dat de verzoekende partij aanhaalt dat de situatie alleen nog maar onveiliger zal worden, meent de verwerende partij dat zij alleen kritiek geeft op de opportuniteit van het bestreden besluit. Dat besluit kwam tot stand op basis van een weloverwogen onderzoek na het doorlopen van een uitgebreid administratief voortraject. Het gekozen tracé/piste waarop het onteigeningsplan uiteindelijk is gebaseerd, werd dan ook pas gekozen na een behoorlijke afweging van alle ter zake dienende gegevens en belangen. Het tegendeel wordt, aldus de verwerende partij, door de verzoekende partij niet aannemelijk gemaakt.

12. In haar memorie van wederantwoord stelt de verzoekende partij nog dat niet het minste argument wordt aangewend of stuk wordt voorgelegd waaruit zou blijken dat de bestaande situatie bij hoogdringendheid een wijziging behoeft. De summiere motivering van het bestreden besluit volstaat niet. Zo ligt het provinciale domein Zilvermeer (als attractiepool aangemerkt die fietsers aantrekt) kilometers verderop en wordt het per fiets doorgaans langs meer aangepaste wegen bereikt, liggen het recreatiepark Sunparks, het Ecocentrum en de abdij van Postel ook meer dan 10 kilometer verderop, hebben enkele aansluitende wegen zelfs geen fietspad, en zal er een bijzonder onveilige verkeerssituatie worden gecreëerd doordat ingevolge de onteigening bezoekers en appartementseigenaars op zoek zullen moeten gaan naar parking voor hun wagens.

13. In haar laatste memorie benadrukt de verwerende partij dat uit het bestreden besluit blijkt dat de bestaande fietsinfrastructuur onvoldoende kwaliteit biedt en niet voldoende veilig is. Ook blijkt dat de route vaak gebruikt wordt door jongere kinderen die naar de basisschool Rijsbergdijk rijden en dat de gemeente Mol ook bezig is met de aanleg van fietspaden langsheen de N136 vanaf de Baileybrug te Postel tot aan de Abdij van Postel. Gelet op deze elementen, kan worden afgeleid dat de verbetering van de fietsinfrastructuur dringend is.

Beoordeling

14. De wet van 26 juli 1962 biedt een geringere rechtsbescherming dan de gewone onteigeningsprocedure bij toepassing van de onteigeningswetten van 17 april 1835 en 27 mei 1870. Luidens artikel 1 van de wet van 26 juli 1962 kan de onteigening volgens de regels van die wet slechts geschieden “[w]anneer de Koning vaststelt dat de onmiddellijke inbezitneming van een of meer onroerende goederen ten algemenen nutte onontbeerlijk is”. De aanwending van de uitzonderingsprocedure vastgesteld in de wet van 26 juli 1962 is dus slechts toegestaan wanneer de “onmiddellijke inbezitneming” van het goed door de onteigenende overheid “onontbeerlijk is”.

Hoewel de onteigenende overheid over een ruime discretionaire bevoegdheid beschikt wat betreft de hoogdringendheid van de onteigening, mag de Raad van State controleren of die hoogdringendheid wel voorhanden is, wat impliceert dat deze voldoende aannemelijk moet zijn gemaakt.

De overheid die beslist om van de voormelde uitzonderingsprocedure gebruik te maken, moet, wil zij niet aan de formelemotiveringswet tekortkomen, in haar besluit zelf afdoende tot uitdrukking brengen wat de redenen zijn die meebrengen dat de onteigening ten algemenen nutte volgens de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden moet gebeuren. Eventueel mogen de motieven ter verantwoording van de urgentie ook blijken uit de stukken waarnaar ter motivering van het besluit expliciet wordt verwezen en die samen met de beslissing, waarvan ze integraal deel uitmaken, mee betekend worden aan de belanghebbende partijen.

15. De verwerende partij meent de hoogdringendheid te kunnen afleiden uit het gegeven dat de onteigening in functie staat van de realisatie van een vrijliggend fietspad ter bevordering van de verkeersveiligheid van de fietsers, wat ook terug te vinden is in de motivering zoals weergegeven in het bestreden besluit. Deze motivering kan echter niet worden aangenomen als een voldoende grond en een afdoende verantwoording om niet de gewone procedure toe te

passen. Zij verantwoordt immers alleen het algemeen nut van de onteigening, maar niet de hoogdringendheid ervan.

Ook het administratief dossier bevat geen stukken waaruit de hoogdringendheid blijkt.

Uit de gegevens van de zaak blijkt dat de projectnota (randnr. 4) dateert van 2008. Het gaat niet op om jarenlang te wachten met het aanvatten van de onteigening en dan zonder een bijzondere aanleiding louter te stellen dat de onteigening moet gebeuren met toepassing van de procedure bij hoogdringendheid.

16. Het bestreden besluit maakt niet voldoende aannemelijk waarom de onmiddellijke inbezitneming van de eigendom van de verzoekende partij door de onteigenende overheid onontbeerlijk is en dit kan ook niet uit het dossier worden afgeleid. Het bestreden besluit schendt bijgevolg zowel de artikelen 2 en 3 van de formelemotiveringswet als artikel 1 van de wet van 26 juli 1962.

Het middel is in zoverre gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt het besluit van 24 augustus 2012 van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken, inzake de aanleg van fietspaden langs de N136, waarbij onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Balen en Mol onmiddellijk in bezit worden genomen, in zoverre dit het kadastraal perceel sectie A, nr. 110/D/35 (inneming 300) betreft.

De Raad van State verwerpt het beroep voor het overige.

2. Dit arrest dient te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het gedeeltelijke vernietigde besluit.

3. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van negenentwintig januari 2015, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Jan Clement,	staatsraad,
bijgestaan door	
Silvan De Clercq,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silvan De Clercq

Johan Lust